

מטעם הידוע לו. אבל כנ"ל אפשר שהוא כלו מרבינו
הזקן, ומה שאין אדמו"ר ה'צמח-צדק' מעתיק ביאור התורה'
גם את הקטע הראשון המובא במאמר כאן - יש לומר ב'ב'
אופנים: או שמאמר זה נכתב על-ידי רבינו ה'צמח-צדק'
לפני אמירת הקטע הזה על-
ידי אדמו"ר הזקן, או
ש'ביב'ל' [=כרך כתב יד] זה שבו
נמצאת התחלת המאמר של
אדמו"ר הזקן הגיע לידי
ה'צמח-צדק' אחר שכתב את
המאמר הנ"ל ולכן לא כתבו.
ובכל אופן תבוא עליהם
(המוציאים לאור) ברכה על
שהוציאו לאור מאמר זה. כי
על-פלפנים בטח שהוא
מרבתינו נשיאנו, וקרוב
לודאי שהוא לרבינו הזקן
עצמו]. ומביא במאמר זה
את קשית המפרשים⁴
(ובמאמר כ"ק אדמו"ר
ה'צמח-צדק' בתחלתו⁵
העתיק את כל המפרשים
בשםם ותוכן דבריהם כו')
מהו ענין הקשת שנתחדש
אחר המבול שעל הקשת נאמר
(והוא אות ברית כו') הרי
ידוע שהקשת הוא דבר טבעי
כשהשמש זורחת בצד אחד

זאת אות הברית גו' את קשתי נתתי בענן גו' והיתה הקשת
בענן גו'¹ הקשת תהיה לזכרון. שכאשר תבא מדת הדין לקטרג עליכם,
אראה את הקשת, ואזכור את ההבטחתי "ולא יהיה עוד המבול לשחת כל
בשר". הנה ישנו מאמר על פסוקים אלה, שנדפס זה-עתה
בספר מאמרי אדמו"ר הזקן²,
וכנראה הוא לרבינו הזקן.
[בשבת פרשת תשא תשר"מ הסביר
הרבי הטעם שצריך לברוק מיהו בעל
המאמר, כיון ש"כל האומר דבר בשם
אורמו מביא גאולה לעולם". ואכן כאן
- במאמר מוסגר - מביא הרבי הוכחה
לכן שהמאמר הוא של אדמו"ר הזקן,
אף שישנן סיבות לומר שהוא של
הצמח צדק. דקטע מאמצע
מאמר זה הובא בדרוש כ"ק
אדמו"ר ה'צמח-צדק'
(ב'אור התורה')³ בשם
אדמו"ר ז"ל (=אדמו"ר הזקן).
ואפשר שמזה הקטע שבאמצע
המאמר הוא בשם אדמו"ר הזקן
משמע שגם התחלת המאמר
היא לאדמו"ר הזקן. אך מכל
מקום לא מושלל גם שהמאמר הוא של
הצמח צדק, ולהעיר, שגם אם
נאמר שהמאמר הוא
מה'צמח-צדק' לא יקשה מה
שאינו כותב בדרוש זה שנדפס
במאמרי אדמו"ר הזקן על קטע
שבאמצע שהוא מאדמו"ר
ז"ל (על-דרך הנ"ל ב'אור
התורה') שאין הכרח שיציין על
הקטע שהוא מאדמו"ר הזקן.
וכדמצינו כמה פעמים
שאדמו"ר ה'צמח-צדק'
מעתיק במאמריו את לשון
האמצעי ואינו מציין שהוא
שלפעמים מציין שהוא ב'שם'
מציאתי כתוב,
וכיוצא-בזה, אבל לפעמים אינו מציין זאת,

בס"ד. שבת פרשת נח, וא"ו

מרחשון, ה'תשמ"ג

(הנחה בלתי מוגה)

זאת אות הברית גו' את קשתי נתתי בענן גו'
והיתה הקשת בענן גו'¹. הנה ישנו מאמר
על פסוקים אלה, שנדפס זה-עתה²,
וכנראה הוא לרבינו הזקן. [נדקטע
מאמצע מאמר זה הובא בדרוש כ"ק
אדמו"ר ה'צמח-צדק'
(התורה')³ בשם אדמו"ר ז"ל.
ואפשר שמזה משמע שגם
התחלת המאמר היא לאדמו"ר
הזקן. ולהעיר, שגם אם נאמר
שהמאמר הוא מה'צמח-צדק'
לא יקשה מה שאינו כותב
בדרוש זה על קטע שבאמצע
שהוא מאדמו"ר ז"ל (על-דרך
הנ"ל ב'אור התורה') וכדמצינו
כמה פעמים שאדמו"ר ה'צמח-צדק'
מעתיק במאמריו את לשון
אדמו"ר הזקן או אדמו"ר
האמצעי ואינו מציין שהוא
שלפעמים מציין שהוא ב'שם'
מציאתי כתוב, וכיוצא-בזה,
אבל לפעמים אינו מציין זאת,

מטעם הידוע לו. אבל כנ"ל אפשר שהוא כלו מרבינו
אדמו"ר ה'צמח-צדק' מעתיק גם את הקטע הראשון - יש לומר ב'ב'
אופנים: או שמאמר זה נכתב על-ידי רבינו ה'צמח-צדק'
לפני אמירת הקטע הזה על-
ידי אדמו"ר הזקן, או ש'ביב'ל' זה שבו
נמצאת התחלת המאמר הגיע לידי
ה'צמח-צדק' אחר שכתב את
המאמר הנ"ל. ובכל אופן תבוא עליהם
ברכה על שהוציאו לאור מאמר זה.
כי על-פלפנים בטח שהוא מרבתינו
נשיאנו, וקרוב לודאי שהוא לרבינו
הזקן עצמו]. ומביא במאמר זה את
קשית המפרשים⁴ (ובמאמר כ"ק
אדמו"ר ה'צמח-צדק' בתחלתו⁵
העתיק את כל המפרשים בשםם
ותוכן דבריהם כו') מהו ענין
הקשת שנתחדש אחר המבול
על הקשת נאמר (והוא אות ברית
כו') הרי ידוע שהקשת הוא דבר
טבעי כשהשמש זורחת בצד אחד

(1) פרשתנו ט, יב-טז. (2) ס' מאמרי אדה"ו על פרשיות התורה והמועדים, ע' נז ואילך. (3) פרשתנו כרך ג' תרנב, א. וראה גם אוה"ת איכה (נ"ח ח"ב) ע' א'עא. (4) הובא גם בסה"מ תקס"ד ע' ככו (נעתק גם באוה"ת פרשתנו שם - תרמח, ב). סוד"ה את קשתי - תרנ"ד. פלא הרימון פרשתנו לא, ד. 5) תרמח, א ואילך.

שבת פרשת נח, וא"ו מרחשון, ה'תשמ"ג

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

38 והצדיקים יהיו ראויים לקבל אור זה, בזכות התורה ומצוות שקיימו בזמן
 39 הזה⁹, **כִּי צְרִיף לְנִרְתַּק דָּשֶׁם אֱלָקִים**). וְזֶהוּ¹⁰ עֲנִין הָעֵנָן
 40 דְּמִתַּן-תּוֹרָה דְּכִתִּיב¹¹ וַיִּבֶא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר,
 41 מִשֶּׁה הוֹצֵרָךְ לְבוֹא בְּתוֹךְ הָעֵנָן, דְּלִהוּת שְׁהַגְלִי דְּמִתַּן-תּוֹרָה הִיָּה
 42 גְּלוּי נַעֲלָה בְּיוֹתֵר, לְכֵן, כְּדֵי
 43 לְקַבֵּל אֶת הַגְּלוּי הַזֶּה, הַצֵּרָךְ
 44 לְלִבּוֹשׁ דְּעֵנָן כִּי הַגְּלוּי הַנַּעֲלָה
 45 מֵאוּר אִינוּ יְכוּל לְהִתְקַבֵּל, אֲלֵא עַל יְדֵי
 46 לְבוֹשׁ שִׁיתָאִים אֶת הָאוּר לְמִקְבַּל (על
 47 יְדֵי שְׂמִטָּה וּמִצְמִצֵּם אֶת עוֹצְמַת
 48 הָאוּר). רואים אנו כי הענן הוא
 49 שאפשר שגילוי אור התורה יתקבל
 50 במשה. עד¹² שְׁבַחֲנִית עֵנָן
 51 שְׂרָשׁוּ לְמַעֲלָה גַם מִהַגְּלוּי
 52 מִדְּרַגָּה נִרְאֵה וְעֵלְיוֹנָה שְׁהוּא בְּחִינַת
 53 יֵשֶׁת חֲשָׁף סְתָרוֹ¹³ [=ישים חשך
 54 סביבותיו, מדרגה עליונה זו אין כחה
 55 העולמות לקבלה כלל, ולכן נקראת
 56 אצלם בשם חשך], וְזֶהוּ גַם-כֵּן
 57 עֲנִין עֵנָן הַקְּטָרֶת דְּיוֹם
 58 הַכַּפָּרִים, הַבָּא עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת
 59 הַתְּשׁוּבָה, שְׁהוּא הָעֵנָן
 60 לְמַעֲלִיּוֹתָא בְּדַרְגָּא חֲכִי נַעֲלִית
 61 שְׁבוּ, בְּחִינַת יֵשֶׁת חֲשָׁף סְתָרוֹ.
 62 וַיֵּשׁ בְּחִינַת עֵנָן לְגַרְיֵעוֹתָא
 63 [=לגנאי], הַמּוֹרָה עַל עֲנִין
 64 הַיְרִידָה בְּיוֹתֵר. פִּי מִחֲמַת
 65 רַבּוּי הַהִשְׁתַּלְּשְׁלוֹת וְהַמְּסַכִּים
 66 וְהַפְּרָסָאוֹת מִיְנֵי צְמֻצוּמִים רַבִּים
 67 וְעֻצְמוֹת, צְמֻצוּם אַחַר צְמֻצוּם, שְׁנַעֲשׂוּ
 68 עַל מִנַּת הַשְּׁנֵבְרָא יִקְבַּל אֶת הָאוּר
 69 הָאֱלוּקִי וְעַד לְעֵנָן הַשְּׁבִירָה,
 70 הִגָּה מִהָעֵנָן דְּקִדְשָׁה נִשְׁתַּלְּשַׁל
 71 (מק"כ הַצְּרוּפִים דָּשֶׁם
 72 אֱלָקִים¹⁴) בְּחִינַת עֵנָן לְגַרְיֵעוֹתָא
 73 הַצְּרוּפִים דָּשֶׁם אֱלָקִים¹⁴)

1 מִהַרְקִיעַ וּבְצַד שְׁכַנְגְדוֹ יֵשׁ עֲנָנִים הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה נְרָאִים
 2 גְּרוּנֵי הַקְּשֶׁת בְּעֲנָנִים כִּי הַקְּשֶׁת הוּא דָּבָר טְבִיעִי מִתְחַלֵּת הַבְּרִיאָה, שְׁהִי
 3 תּוֹפְעָה זֶה מִתְהוּוֶה בְּכָל פַּעַם שְׁאוּר הַשֶּׁמֶשׁ עוֹבֵר בְּעֵנָן, וְדָבָר זֶה הִיָּה לְכַאוּרָה
 4 קִיָּים עוֹד לְפָנֵי הַמִּבּוֹל ?
 5 וַיּוֹכֵן זֶה בְּהַקְדָּים בְּאוּר עֲנִין
 6 הָעֵנָן (שְׁעָלִיו נֶאֱמַר אֶת קְשֵׁתִי
 7 נִתְּתִי) בְּרוּחַנִיּוֹת. דְּהִגָּה⁶
 8 בְּעֵנָן הָעֵנָן בְּרוּחַנִיּוֹת יֵשׁ ב' /
 9 בְּחִינּוֹת, עֲנִין הָעֵנָן
 10 לְמַעֲלִיּוֹתָא [=לשבת] הַמּוֹרָה
 11 עַל בְּחִינָה נַעֲלִית בְּיוֹתֵר,
 12 דְּכֹאֲשֶׁר מֵאוּר גְּלוּי נַעֲלָה
 13 בְּיוֹתֵר שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְקַבְּלוֹ
 14 הִנֵּה בְּשִׁבִיל זֶה צְרִיכִים לְעֵנָן
 15 שְׁעַל-יְדֵי דְּוָקָא יְכוּלִים לְקַבֵּל
 16 הַגְּלוּי שְׁהֵנָן הֵינּוּ מִמוּצַע הַמִּסְיִיעַ
 17 לְקַבֵּל אֶת הַגְּלוּי. וְעַל-דִּרְךָ מֵהַ
 18 שְׁכָתוֹב⁷ פִּי שְׂמֵשׁ וּמַגֵּן ה' /
 19 אֱלָקִים הַהַקְּבֵלָה בְּסוּק הִיא -
 20 הַשֶּׁמֶשׁ כְּמִשַׁל לְשֵׁם הַיּוֹהֵה, הַמְּגֵן -
 21 מִשַׁל לְשֵׁם אֱלוּקִים, דְּכָשֶׁם שְׂאִי
 22 אֶפְשֶׁר לְהִסְתַּכֵּל בְּשִׂמְשׁ אֱלֵא
 23 עַל-יְדֵי מַגֵּן הַשֶּׁמֶשׁ מִמוּצַע
 24 שְׂמֻצְמֻצֵם אֶת עוֹצְמַת אוּר הַשֶּׁמֶשׁ כְּדֵי
 25 שִׁיכּוּלוּ הַבְּרִיּוֹת לְסַבְּלוֹ שְׂאֵם לֹא כֵן
 26 תְּשׁוּרָף וְתִכְלֵה הַכֵּל, כִּף אִי-אֶפְשֶׁר
 27 לְקַבֵּל אֶת הַגְּלוּי דְּשִׂמְשׁ הַיּוֹי /
 28 מִשְׁהוּוֶה אֶת הַבְּרִיאָה כִּי-אֵם עַל-
 29 יְדֵי הַמַּגֵּן וְנִרְתַּק דָּשֶׁם אֱלָקִים
 30 הַמִּסְתִּיר אֶת מְקוֹר הַחַיּוֹת שִׁבְגוּף
 31 הַנְּבִרָא, עַד שְׁנִרְאֵה כְּאִילוּ הַנְּבִרָא הוּא
 32 מִצִּיאוֹת עֲצֻמֵּי⁸. (וְלִכֵּן לְעֵתִיד-
 33 לְבוֹא כְּאֶשֶׁר הַקְּב"ה יוֹצִיא
 34 חֲמָה מִנְּרִתְקָה הִנֵּה אֲזַ כּו'
 35 צְדִיקִים מִתְּרַפְּאִין בָּהּ, וְרַשְׁעִים נִדְּוִנִין
 36 בָּהּ. [נְלַעֲתִיד לְבוֹא יִתְגַּלֵּה הָאוּר הָאֱלוּקִי
 37 (הַנִּמְשַׁל לְחֲמָה) הַמְּהוּוֶה אֶת הָעוֹלָם,

(6) ראה ס' מאמרי אדה"ז שם (ע' נט-ס). אוה"ת שם (תרנב, א). וראה גם אוה"ת סוכות ע' א'תשכו ואילך. אוה"ת איכה (נ"ך ח"ב) ע' א'עא. פלח הרמון שם לג, א. 7) תהלים פד, יב. הובא (בנוגע לענינינו) בס' מאמרי אדה"ז שם, אוה"ת שם (תרנא, א). 8) סה"מ תקס"ד ע' קלא. סה"מ תקס"ח ע' תסה. 8) ראה גם יהל אור עה"פ (ס"ע ע ואילך). וש"נ. שעהיחזה"א רפ"ד ואילך. 9) נדרים ח, ב. ראה שעהיחזה"א שם. 10) מקומות שנשמנו בהע' 6. וראה גם אגה"ק סכ"ט (קמט, א). תו"א חיי"ש טז, א (הובא באוה"ת שם תרנב א). 11) משפטים כד, יח. 12) ראה אוה"ת פרשתנו שם. לקו"ת ויקרא א, א ואילך. האזינו עג, א. אוה"ת האזינו ע' א'תרעא. אוה"ת סוכות שם (הנ"ל בהע' 6). 13) תהלים יח, יב. 14) ראה פע"ח שער חגהמ"צ פ"ו. סידור האריז"ל - תקון חצות (עה"פ אלקים באו גוים וגו'). תו"א יתרו (הוספות) קט, ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שהוא העולם והסתר לגמרי. ומטעם זה דמו עונות ופשעים
 2 לעננים, כמו שכתוב¹⁵ מחיתי כעב פשעיד וקענן חטאחיד
 3 [=מחקתי את העברות כענן המתפוגג ומתפור ברוח], פי ענן זה של
 4 החטאים הוא מסף מבידיל בין ישראל לאביהם שבשמים, כמו
 5 שכתוב¹⁶ עונותיכם היו
 6 מבידילים ביניכם ובין ה' אלוהיכם,
 7 וכמבואר בארוכה בתנ"א
 8 (אגרת התשובה¹⁷) הענן
 9 בזה.
 10 והנה פשם שיש ב' בחינות
 11 אלו בענן הרוחני (בחינת
 12 הענן שעננינו הגלוי, ובחינת
 13 הענן שעננינו בשביל להסתיר
 14 ולהעלים לגמרי), ומפני שלכל
 15 דבר גשמי ישנו שורש ברוחניות, לכן
 16 הוא גם בענן הגשמי שיש בו
 17 ב' אופנים. דישנם עננים
 18 קלים שעל-ידם דרכם אפשר
 19 להסתפל ולהינות מהשמש
 20 (על-כל-פנים לרגע), ויש
 21 עננים המחשיכים לגמרי,
 22 דעל-זה אמרו רבותינו ז"ל¹⁸
 23 (פמובא במאמר¹⁹) קשה
 24 יומא דעיבא פיומא דדינא
 25 [=קשה יום המעונן, כיום הרין].
 26 שהם בבחינת דין גבורות
 27 רחמנא-ליצלן.
 28 ובזה יובן ענן הקשת
 29 שנתחדש אחר המבול דוקא
 30 שקודם המבול אכן כלל לא היתה
 31 הקשת²⁰. דלפני המבול הנה
 32 העולם בלתי מזוף, ולכן היו
 33 העננים עבים באופן שאין אור
 34 השמש יכול לחדור אותם
 35 כפי שיראו אותו על-ידם,
 36 ולכן לא היה אפשר שיהיו
 37 גוני קשת הנוצרים כאשר אור
 38 השמש עובר דרך העננים היינו שלפני
 39 המבול היו העננים מחשיכים לגמרי
 40 בשל עביות וגסות התחתונים (כידוע

שהיווצרות העננים היא על ידי אד העולה מן הארץ), מה שאין-כן
 אחר המבול, שעל-ידו נזדכף העולם²¹ כדוגמת מקווה המטהר,
 נעשו העננים קלים יותר, באופן שאור השמש יכול לחדור
 דרכם להיות נראה על-ידם בגוני הקשת.
 והנה הענן הזה (שהוא
 בשביל הגלוי שדרכו נראית
 הקשת) לאחר המבול מורה גם-
 כן על ענן התשובה²², על-
 דרך ענן הקטרת דיום
 הפפרים הפא על-ידי
 התשובה דיום הפפרים.
 והענן הוא, דכשם שהענן
 בפשטות פתיב ביה²³ ואד
 יעלה מן הארץ והשקה גו',
 שהענן (אד) פא מן הארץ
 הענן מתהווה מאדים העולים מן הארץ
 כתוצאה מהתחממות על ידי השמש,
 כן הוא גם-כן ענן הענן
 ברוחניות המראה על
 העבודה מלמטה, עבודת
 התשובה שהתעוררות התשובה היא
 מהאדם עצמו - מצד התחתון.
 וכידוע²⁴ שיש ג' אורים בין
 השמש לארץ, דהאור
 הקרוב לשמש הוא בתקף
 החמימות, והאור שבאמצע
 הוא בתקף הקרירות, ובאור
 התחתון הקרוב לארץ

שאין-כן אחר המבול, שעל-ידו נזדכף העולם²¹, נעשו העננים קלים יותר,
 באופן שאור השמש יכול להיות נראה על-ידם בגוני הקשת.

והנה הענן הזה (שהוא בשביל הגלוי) מורה גם-כן על ענן התשובה²²,
 על-דרך ענן הקטרת דיום הפפרים הפא על-ידי התשובה דיום
 הפפרים. והענן הוא, דכשם שהענן בפשטות פתיב ביה²³ ואד יעלה מן
 הארץ והשקה גו', שהענן (אד) פא מן הארץ, פי הוא גם-כן ענן הענן
 ברוחניות המראה על העבודה מלמטה, עבודת התשובה. וכידוע²⁴ שיש ג'
 אורים בין השמש לארץ, דהאור הקרוב לשמש הוא בתקף החמימות,
 והאור שבאמצע הוא בתקף הקרירות, ובאור התחתון הקרוב לארץ

(15) ישע"י (מד, כב. 16) שם נט, ב. 17) פ"ז (צז, ב) 18) ראה תענית ח, ב. ב"מ פה, א. אוה"ת איכה (נ"ך ח"ב) ע' א'ע.
 (19) מקומות שנשמנו בהע' 6. 20) מקומות שנשמנו בהע' 6. וראה גם אוה"ת ומפרשים שנשמנו לעיל בהע' 5. ד"ה את קשתי
 - תרנ"ד (הנסמן לעיל בהע' 4). 21) ראה גם תו"א נח ח, ג ואל"ך. ובכ"מ. 22) ס' מאמרי אדה"ז פרשתנו (הנ"ל בריש
 המאמר) ע' נח ואל"ך. 23) בראשית ב, ו. ראה ס' מאמרי אדה"ז שם. אוה"ת פרשתנו (הנ"ל) תרנא ב. לקו"ת האזינו עג,
 א. 24) ראה אוה"ת פרשתנו שם (תרנא, א). סה"מ תקס"ד ע' קלא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 מתפשט אור השמש גם-כן בתקף יותר, מחמת שאינו יכול
 2 להתפשט יותר שחמומו של השמש מתרכז בארץ והוא חוזר מן
 3 הארץ, היינו שהחום החוזר הוא בחינת אור חוזר שממנו נעשה
 4 ענן²⁵, שזהו ענן עבודת התשובה שכאשר האדם נמצא בתחתית
 5 המדרגה (מצד חטאיו), ומשם שב
 6 בתשובה, אזי דווקא בשל כך יקיים
 7 אחר-כך מצוות בתוקף יותר. על דרך
 8 מה שכתוב "מן המיצר" שאדם הוא
 9 ברודוק, או "עני במרחב י"ה"
 10 שמתעלה יותר מערכו העצמי.
- 11 והנה²⁶ על-ידי עבודת
 12 התשובה שבבחינת אור
 13 חוזר, נעשית אחר-כך הקשת
 14 שיש בה ג' גונים לכן ארום
 15 וירוק, הנוריים בקשת כאשר אור
 16 השמש חוזר דרך הענן²⁷. והענן
 17 הוא, דהנה עבודת התשובה
 18 צריכה להיות ככל ג' הקוין
 19 חסד-דין-רחמים לתקן מה
 20 חסיד בתורה (תפארת - רחמים),
 21 תפילה (גבורה) וגמילות חסדים
 22 (חסד), [וכפי שמוסיף במאמר
 23 שם: בחינת רחמים רבים].
 24 ועל-ידי התשובה למטה בג'
 25 בחינות אלו ממשיכים
 26 למעלה את הקשת עם ג'
 27 הגונים שבה, חסד-דין-
 28 רחמים, שעל-ידי-זה מבטלים
 29 את ג' הקוין דלעומת-זה [חסד
 30 דין ורחמים כאשר משתמים בהם
 31 לעניי טומאה ח"ו], ובאופן
 32 דמחיתי כעב ג', מחזה
 33 גמורה, ובאופן של זכוף כו'.
 34 וזהו מה שכתוב זאת את
 35 הברית גו' את קשתי נתתי
 36 בענן שהם שני שלבים: תחילה ברית
 37 ואחר-כך הקשת בענן, דעל-ידי
 38 עבודת התשובה נעשה א.
 39 בחינת הענן למעליותא,
 40 שהעננים מביאים את כל
 41 הברכות, ונתתי גשמיכם
- בעתם גו'²⁸, ובאופן של ברית "זאת אות הברית", שיש לזה תוקף
 נצחי כמבואר להלן, דוהי משמעות הכתוב בפסוק עוד כל ימי הארץ
 זרע וקציר וקר וחרם קיץ וחרף גו' (ו' תקופות השנה) לא
 ישבותו [לא יפסקו כל אלה מלהתנהג כסדרן]²⁹. ויתירה מזו ב. את
 קשתי נתתי בענן. דיש לומר
 בדרך-אפשר, שבענן הקשת
 שעל-ידי הענן ישנו ענן
 נעלה יותר מכל הברכות
 הנמשכות על-ידי הענן,
 וכמבואר בכמה מקומות
 כמה שכתוב את קשתי נתתי
 גו', קשתי דבר המוקש לי
 [=דבר השווה אליו]³⁰, שזהו
 למעלה מכל הגלויים אלא
 הוא מוקש לי, לעצמותו
 ומהותו יתברך. וכמו
 שכתוב³¹ כמראה הקשת
 אשר יהיה בענן וגו' הוא
 מראה דמות כבוד ה'. וכל זה
 הוא באופן של ברית, אשר
 ענן הברית הוא³² שמאחד
 את העוברים בין הבררים
 להיות עוברים בתוך גוף
 אחד ממש, להיות לאחדים
 כאחד ממש כשני אהבים החפצים
 לברות ברית שלא תיפסק אהבתם
 לעולם. לשם כך היו לוקחים עגל,
 חוצים אותו לשנים, ושניהם עוברים
 בין חלקיו, ובוה כמו אומרים הם:
 כשם ששנינו עוברים בגוף אחד, כך
 לעולם נהיה שנינו כגוף אחד. דוגמת
 הקשר שבין עם ישראל לקב"ה אשר
 הוא קשר נצחי שלא ינתק לעולם.³⁴
- מתפשט אור השמש גם-כן בתקף יותר, מחמת
 שאינו יכול להתפשט יותר והוא חוזר מן
 הארץ, היינו בחינת אור חוזר²⁵, שזהו ענן
 עבודת התשובה.
 והנה²⁶ על-ידי עבודת התשובה שבבחינת אור
 חוזר, נעשית אחר-כך הקשת שיש בה
 ג' גונים²⁷. והענן הוא, דהנה עבודת התשובה
 צריכה להיות ככל ג' הקוין חסד-דין-רחמים
 [וכפי שמוסיף במאמר שם: בחינת רחמים
 רבים], ועל-ידי התשובה למטה בג' בחינות אלו
 ממשיכים למעלה את הקשת עם ג' הגונים
 שבה, חסד-דין-רחמים רבים, שעל-ידי-זה
 מבטלים את ג' הקוין דלעומת-זה, ובאופן
 דמחיתי כעב גו', מחזה גמורה, ובאופן של
 זכוף כו'.
 וזהו מה שכתוב זאת את הברית גו' את
 קשתי נתתי בענן, דעל-ידי עבודת
 התשובה נעשה בחינת הענן למעליותא,
 שהעננים מביאים את כל הברכות, ונתתי
 גשמיכם בעתם גו'²⁸, ובאופן של ברית, דעוד
 כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחרם גו' (ו'
 תקופות השנה) לא ישבותו²⁹. ויתירה מזו את
 קשתי נתתי בענן. דיש לומר בדרך-אפשר,
 שבענן הקשת שעל-ידי הענן ישנו ענן נעלה
 יותר מכל הברכות הנמשכות על-ידי הענן, וכמבואר
 בכמה מקומות כמה שכתוב את קשתי נתתי
 גו', קשתי דבר המוקש לי³⁰, שזהו למעלה מכל
 הגלויים אלא הוא מוקש לי, לעצמותו ומהותו יתברך.
 וכמו שכתוב³¹ כמראה הקשת אשר יהיה בענן
 וגו' הוא מראה דמות כבוד ה'. וכל זה הוא באופן
 של ברית, אשר ענן הברית הוא³² שמאחד את
 העוברים בין הבררים להיות עוברים בתוך גוף
 אחד ממש, להיות לאחדים כאחד ממש.

(25) ראה בארוכה אוה"ת וסה"מ תקס"ד שם. (26) ראה ס' מאמרי אדה"ז שם (ס"ע נג ואילך). (27) ראה זח"א צח, ב. ובכ"מ. אוה"ת בראשית כא, ב ואילך. ובכ"מ. (28) בחוקותיו כו, ג. (29) פרשתנו ה, כב. (30) ב"ר פל"ה, ג. (31) יחזקאל א, כח. (32) לקו"ת נצבים מד, ב.

ביאור בדרך אפשר

1 וּבָזָה יוֹכֵן מַה שֶׁפְּתוּב בַּזְהָר³³ (הוּבָא גַם בְּדְרוּשֵׁי כ"ק
 2 אֲדַמּוּ"ר מֵהַר"ש³⁴) לֹא תִצְפֵּי לְרַגְלֵי מְשִׁיחַ עַד דִּיתַחְזִי
 3 הַאִי קָשֶׁת בְּעֵלְמָא מִתְקַשְׁטָא בְּגוּנֵי נְהִירִין [= לא תִצְפֵּה (מלשון
 4 ראייה) לביאת משיח עד שתהיה הקשת נראת בעולם מקושטת בגוונים
 5 מאירים], כִּי עֲנִין הַקָּשֶׁת מוֹרָה
 6 עַל עֲבֹדַת הַתְּשׁוּבָה פִּנ"ל, 1 וּבָזָה יוֹכֵן מַה שֶׁפְּתוּב בַּזְהָר³³ (הוּבָא גַם
 7 וּבְכָל ג' הַקְּוִים הַנִּרְמְזִים 2 בְּדְרוּשֵׁי כ"ק אֲדַמּוּ"ר מֵהַר"ש³⁴) לֹא
 8 בְּגוּנִים פִּנ"ל, וְלִכֵּן אִז תִּצְפֵּה 3 תִּצְפֵּי לְרַגְלֵי מְשִׁיחַ עַד דִּיתַחְזִי הַאִי קָשֶׁת
 9 לְרַגְלֵי מְשִׁיחַ, כִּי עֲנִינוּ שֶׁל 4 בְּעֵלְמָא מִתְקַשְׁטָא בְּגוּנֵי נְהִירִין, כִּי עֲנִין הַקָּשֶׁת
 10 מְשִׁיחַ הוּא עֲנִין הַתְּשׁוּבָה, 5 מוֹרָה עַל עֲבֹדַת הַתְּשׁוּבָה פִּנ"ל, וּבְכָל ג' הַקְּוִים
 11 מְשִׁיחַ אֶתָּא לְאַתְבָּא צְדִיקָא 6 הַנִּרְמְזִים בְּגוּנִים פִּנ"ל, וְלִכֵּן אִז תִּצְפֵּה לְרַגְלֵי
 12 בְּתִיבְתָא³⁵ [=משיח בא להחזיר 7 מְשִׁיחַ, כִּי עֲנִינוּ שֶׁל מְשִׁיחַ הוּא עֲנִין הַתְּשׁוּבָה,
 13 אֵת הַצְּדִיקִים בַּתְּשׁוּבָה. אִף שֶׁלֹּא חֲטָאוּ 8 ח"ו, יְרוּמָם אוֹתָם וַיִּגְלָה בָּהֶם גַּם אֵת
 14 מַעֲלַת הַתּוֹקֵף שֶׁל עֲבֹדַת תְּשׁוּבָה], 9 דְּעַל-יְדֵי שְׂמַגְלִים אֶת 'נִיצוּץ
 10 מְשִׁיחַ' שְׂבָכָל צְדִיק, עֲנִין הַתְּשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלֶּה מְשִׁיחַ הַכִּלְלִי.
 11 וַיְהִי-רָצוֹן שְׁעַל-יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ וְעֲבֹדַתְנוּ בְּזִמְן 12 הַגְּלוּת בְּכָל³⁶, וּבִפְרָט עַל-יְדֵי
 13 לְמוֹד עֲנִינִים אֱלוּ בַּתּוֹרָה, יְהִיָּה בַּחֲיַיִת זְכָרוֹן 14 לְמַעֲלָה מִכְּלֹלוּת הַבְּרִית דְּנַח, וּבִפְרָט עֲנִין הַקָּשֶׁת
 15 שְׂבֻזָּה, דְּהַזְכָּרוֹן דְּנַח מוּבָא גַם בְּפִסְקֵי זְכָרוֹנוֹת 16 דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, כִּי הוּא בַּחֲיַיִת זְכָרוֹן נִצְחִי, שֶׁהוּא
 17 קָשׁוֹר עִם עֲצָם נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (פְּמַבּוּאָר 18 בְּמֵאמְרֵי כ"ק אֲדַמּוּ"ר נִשְׁמַתוּ-עֲדָן³⁷), דְּעֲנִין זֶה
 19 שֶׁהוּא בְּפִסָּא וּבְכִסּוּי בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה³⁸ וְנִמְשָׁף 20 אַחֲרֵי-כֵן בְּעֲנִין הַקָּשֶׁת דְּיוֹם הַכַּפָּרִים, שְׂנִקְרָא³⁹
 21 בְּשֵׁם אַחַת בְּשָׁנָה, וְעַד שְׂמַמְאָה קוֹלוֹת⁴⁰ שֶׁל 22 הַתְּקִיעוֹת דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה נִמְשָׁף בְּסִכּוֹ דְּסִפָּה, סִכּוֹ
 23 בְּגַמְטְרִיָּא מֵאָה⁴¹, אֲשֶׁר הִסְפָּה נִקְרָאת בֵּן עַל-שֵׁם 24 סִכְכָּה⁴², וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ לִישֵׁב בְּסִפַּת עוֹרוֹ שֶׁל לִוְיָתָן⁴³ סִפַּת
 25 שְׁלוֹם⁴⁴, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדִיקָנוּ.
 26 וַהֲנִיָּה נִתְבָּאֵר לְעִיל, שְׂפָאָשׁוֹר גּוֹנֵי הַקָּשֶׁת הֵם בְּהִירִים צְרִיף לְצַפּוֹת לְרַגְלֵי
 27 מְשִׁיחַ, וּבִפְרָט בְּעַקְבֵּתָא דְּמְשִׁיחָא פְּאָשׁוֹר מְטוֹ רַגְלֵין בְּרַגְלֵין⁴⁵
 28 [דְּעֲנִין הַרְגְּלֵין קָשׁוֹר גַּם עִם עֲנִין ג' רַגְלִים, שְׂאֵז הִיא עֲלִית יִשְׂרָאֵל לְרַגְלֵי

ביאור בדרך אפשר

39 קָשׁוֹר עֲצָמֵי לְנִשְׁמָה עִם הַקַּב"ה, שֶׁהַעֲוֹנוֹת אֵינָם פּוֹגְמִים בַּעֲצֵם הַנִּשְׁמָה שְׁתַּמִּיד
 40 קְשׁוּרָה וְדוּבּוּקָה בּו³⁷), דְּעֲנִין זֶה הַקָּשׁוֹר הַעֲצָמֵי שֶׁל יְהוּדֵי עִם הַקַּב"ה
 41 שֶׁהוּא בְּפִסָּא וּבְכִסּוּי בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה³⁸ וְנִמְשָׁף אַחֲרֵי-כֵן בְּעֲנִין
 42 הַקָּשֶׁת דְּיוֹם הַכַּפָּרִים, שְׂנִקְרָא³⁹ בְּשֵׁם אַחַת בְּשָׁנָה, וְעַד
 43 שְׂמַמְאָה קוֹלוֹת⁴⁰ שֶׁל
 44 הַתְּקִיעוֹת דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה נִמְשָׁף
 45 אַחֲרֵי כֵן בְּגִילּוֹ בְּסִכּוֹ דְּסִפָּה,
 46 סִכּוֹ בְּגַמְטְרִיָּא מֵאָה⁴¹, אֲשֶׁר
 47 הִסְפָּה נִקְרָאת בֵּן עַל-שֵׁם
 48 סִכְכָּה⁴² שֶׁהִסְכּוֹ בּוֹ נִמְשַׁכַּת עֲבֹדַת
 49 רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, הִיא עֵיקֵר
 50 עֲנִינָה שֶׁל הַסּוּכָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 51 זוֹכִים בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ לִישֵׁב
 52 בְּסִפַּת עוֹרוֹ שֶׁל לִוְיָתָן⁴³ סִפַּת
 53 שְׁלוֹם⁴⁴, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ
 54 צְדִיקָנוּ.
 55 וַהֲנִיָּה נִתְבָּאֵר לְעִיל, שְׂפָאָשׁוֹר
 56 גּוֹנֵי הַקָּשֶׁת הֵם בְּהִירִים צְרִיף
 57 לְצַפּוֹת לְרַגְלֵי שֶׁל מְשִׁיחַ,
 58 וּבִפְרָט בְּעַקְבֵּתָא דְּמְשִׁיחָא
 59 [עַקְבֵּתָא - גַּם מִלְשׁוֹן עֲקָב] פְּאָשׁוֹר
 60 מְטוֹ רַגְלֵין בְּרַגְלֵין⁴⁵ [=הַרְרוּגוֹת
 61 הַנְּמוּכוֹת שֶׁבְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת (רַגְלִים)
 62 יוֹרְדוֹת עַד לְדַרְגּוֹת הַנְּמוּכוֹת שֶׁבְעוֹלָם
 63 הַבְּרִיאָה שֶׁבְעוֹלְמוֹת בְּרִיאָה, יִצִּירָה
 64 וְעִשְׂיָה]. וְזֶה בְּעַקְבֵּתָא דְּמְשִׁיחָא כַּאֲשֶׁר
 65 עֵיקֵר הָעֲבֹדָה הִיא לֹא בְּמוֹחַ וּלְבָ, אֲלֵא
 66 בְּכַח הַמַּעֲשֵׂה (רַגְלֵי) - עֲבֹדַת הַצְּדִיקָה.
 67 [דְּעֲנִין הַרְגְּלֵין קָשׁוֹר גַּם עִם
 68 עֲנִין ג' רַגְלִים, שְׂאֵז הִיא
 69 עֲלִית יִשְׂרָאֵל לְרַגְלֵי לְבֵית

(33) ח"א עב, ב. וראה גם שערי אורה מד, רע"ב. אוה"ת בראשית הנסמן לעיל בהע' 27. ד"ה את קשתי - תרנ"ד (הנסמן לעיל בהע' 4 ובהע' 20). (34) והחרים תרל"א ע' סט (רד"ה ולהבין ביאור הדברים). (35) הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. ובכ"מ. וראה זח"ג קנג, ב. (36) ראה תניא רפלו"ז. (37) ד"ה דרשו ה' בהמצאו - עדר"ת (המשך בששה"ק תער"ב ח"א ע' תז ואילך). (38) ראה סדור רלה, ב. ובכ"מ. (39) אחרי טו, לד, ועוד. (40) ראה מג"א ושו"ע אדה"ז ר"ס תקצ"ו. (41) מ"ח ופע"ח שער הסוכות. וככה תרל"ז ספצ"א. וראה תולד"צ ע' שג. (42) ראה רש"י סוכה ב, א ד"ה ושחמתה. יב, א ד"ה כשרין. (43) ב"ב עה, א. (44) ראה אוה"ת פרשתנו תרלח, ב. ובכ"מ. (45) זח"ב רנח, א. וראה מק"מ שם.

שבת פרשת נח, וא"ו מרחשון, ה'תשמ"ג

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המקדש. ולעתיד לבוא יהיה ענן זה בכל שבת וראש
 2 חודש, וכדאיתא בילקוט⁴⁶ (פמבואר ילקוט זה במאמר
 3 כ"ק אדמו"ר נשמתו-עדן⁴⁷) שאז יבואו בכל שבת ובכל
 4 חודש, וזה יהיה על-ידי העננים דקדשה כו', וכמו
 5 שכתוב⁴⁸ מי אלה כעב
 6 תעופינה וכיונים אל
 7 ארבותיהם [=מי הם בני הגולה
 8 אשר מהירים לשוב, כעננים יעופו
 9 וכיונים התזוירים אל השוכר], ועד
 10 שיהיה וארו [=הנה] עם ענני
 11 שמיא⁴⁹ הנאמר על ביאת משיח
 12 שמגיע עם גמר עבודת התשובה
 13 הנמשלת לענני השמים], הנה אז
 14 צריכין לצפות לרגלי משיח,
 15 אשר בקרוב ממש יהיה
 16 ואתם תלקטו מן הגלויות לאחד
 17 אחד בית ישראל⁵⁰, דכל
 18 אחד ואחד מישאל בפני
 19 עצמו יבוא עם ענני שמיא,
 1 לעלות לבית המקדש וכשם שבא לראות פך בא לראות⁵¹
 2 בגלוי, בגאלה האמתית והשלמה. וטועמיה חיים זכו
 3 שעוד בערב שבת צריך לטעם מכל תבשיל שיהיה
 4 לעתיד⁵², ולכן גם לפני-זה צריך להיות והיו מלכים
 5 אומנין גו'⁵³ [=מלכי האומות
 6 יעסקו בגדולי בנין], עד שנופה
 7 בקרוב לגאלה האמתית
 8 והשלמה, וארו עם ענני
 9 שמיא, על-ידי משיח צדקנו.
 1 לבית המקדש. ולעתיד לבוא יהיה ענן זה בכל
 2 שבת וראש חודש, וכדאיתא בילקוט⁴⁶ (פמבואר
 3 ילקוט זה במאמר כ"ק אדמו"ר נשמתו-עדן⁴⁷)
 4 שאז יבואו בכל שבת ובכל חודש, וזה יהיה
 5 על-ידי העננים דקדשה כו', וכמו שכתוב⁴⁸ מי אלה כעב
 6 תעופינה, ועד שיהיה וארו עם ענני שמיא⁴⁹, הנה אז
 7 צריכין לצפות לרגלי משיח,
 8 אשר בקרוב ממש יהיה ואתם תלקטו לאחד אחד בית ישראל⁵⁰, דכל
 9 וכשם שבא לראות פך בא לראות⁵¹ בגלוי, בגאלה האמתית והשלמה.
 10 וטועמיה חיים זכו שעוד בערב שבת צריך לטעם מכל תבשיל שיהיה
 11 לעתיד⁵², ולכן גם לפני-זה צריך להיות והיו מלכים אומנין גו'⁵³, עד שנופה
 12 בקרוב לגאלה האמתית והשלמה, וארו עם ענני שמיא, על-ידי משיח צדקנו.

(46) ישע"י רמז תקיד. (47) ד"ה שלש פעמים בשנה - סה"מ תרע"ח ע' קעג. (48) ישע"י ס, ח. (49) דניאל ז, יג. (50) ישע"י כז, יב. (51) חגיגה ב, א. רש"י ותוס' שם. (52) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ. (53) ישע"י מט, כג.

המשך ביאור למסכת עירובין ליום שבת קודש עמ' א

גמרא

1 בינו דאמר ברישא שבארבעה על ארבעה בתוך עשרה יכולים
 2 לערב יחד, מפילא אגא דענא - אני יודע דכל שהוא פחות
 3 מארבעה ולמעלה מעשרה, לא - אין מערבים יחד. מתרצת הגמרא:
 4 הא - הסיפא ששנינו בה למעלה מעשרה מערבין שנים, קא
 5 משמע לן - באה להשמיענו, דענא - הטעם שלא יכולים לערב
 6 יחד, משום דבוליה - שכל חלל החלון הוא למעלה מעשרה,
 7 ולפיכך אינם יכולים לערב יחד, כי יש תחתיו מחיצת עשרה
 8 שמפרידה בין החצרות, אכל אם מקצתו של החלון ואפילו משהו
 9 ממנו בתוך עשרה, מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד. אך אילו
 10 היה שונה את הרישא בלבד, הייתי אומר שכל שיש מהחלון
 11 ואפילו מקצתו, למעלה מעשרה אינם מערבין יחד, שכדי לערב
 12 עירוב אחד, צריך שיהא החלון כולו בתוך עשרה, לכן שנה בסיפא
 13 שאם הוא למעלה מעשרה אינם מערבים אחד, להשמיענו
 14 שדוקא אם כולו למעלה מעשרה, אך אם מקצתו בתוך עשרה,
 15 אם רוצים מערבים אחד.
 16 הגמרא מביאה ברייתא ששנינו בה בפירוש כמו שביארנו את
 17 החידוש של הסיפא של המשנה: תנינא - שנינו במשנה, להא דהנו
 18 רבין - מה ששנו חכמים בברייתא, חלון שבכותל שבין שתי
 19 חצירות, בולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשרה, או בולו בתוך
 20 עשרה ומקצתו למעלה מעשרה, מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד,
 21 הרי מפורש בברייתא, שאפילו מקצתו בתוך עשרה, מערבין עירוב
 22 אחד אם רצו.
 23 מקשה הגמרא על הברייתא: השתא - ומעתה יש לתמוה, שאם
 24 בולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשרה, אמרת מערבין שנים ואם

1 שנינו במשנה, שאם אין בחלון ארבעה על ארבעה טפחים
 2 מערבים שנים. מבררת הגמרא: לימא - האם נאמר שמשנתנו
 3 ששנתה שאם אין בחלון, ארבעה על ארבעה טפחים לא ניתן
 4 לערב בין שתי החצירות, תנן פתמא - שנתה וסתמה רבין שמעון
 5 בן גמליאל, דאמר, (לעיל ט), כל פחות מארבעה בלבד דמי - כל
 6 מקום שיש בין שני חלקי מחיצה אורח שהוא פחות מארבעה
 7 טפחים רואים אנו אותו כסתום, ולפיכך אם אין בחלון ארבעה
 8 אינו יכול להחשב כפתח, שהרי הוא נחשב כסתום, אבל לחכמים
 9 החולקים עליו וסוברים שלבוד הוא עד שלשה טפחים, אפילו אם
 10 יהיה החלון פחות מארבעה על ארבעה, אם אך יהיה בו שלשה
 11 על שלשה טפחים יוכלו לערב ביניהם, כי אינו נחשב כסתום ויש
 12 כאן פתח. מבארת הגמרא: אפילו תימא - (תאמר) שמשנתנו
 13 נשנתה רבין, יש לומר שבמשנתנו אף הם מודים שכל שהחלון
 14 פחות מארבעה אינו מועיל לשמש כפתח, שעד כאן לא פליגי -
 15 לא נחלקו רבין עליה דרבין שמעון בן גמליאל, אלא לענין לבודין -
 16 עד כמה נאמר דין לבוד, אכל לענין פתחא - לענין שיחשב פתח,
 17 אפילו רבין מודו דאי איתא - (יש) ארבעה על ארבעה, השיב - נחשב
 18 פתח, ואי לא - ואם אין בו ארבעה על ארבעה, לא השיב - אינו
 19 נחשב פתח, כי אינו ראוי לשימוש, והרי הוא כמו שאינו.
 20 שנינו בסיפא של המשנה: אם היה החלון פחות מארבעה וכו', או
 21 למעלה מעשרה, מערבין שנים ואין מערבין אחד. מקשה הגמרא:
 22 פשיטא - הלא פשוט הדבר שבפחות מארבעה ובגובה מעשרה
 23 אינם מערבים יחד, שהרי מדברי המשנה עצמה יש לשמוע זאת,